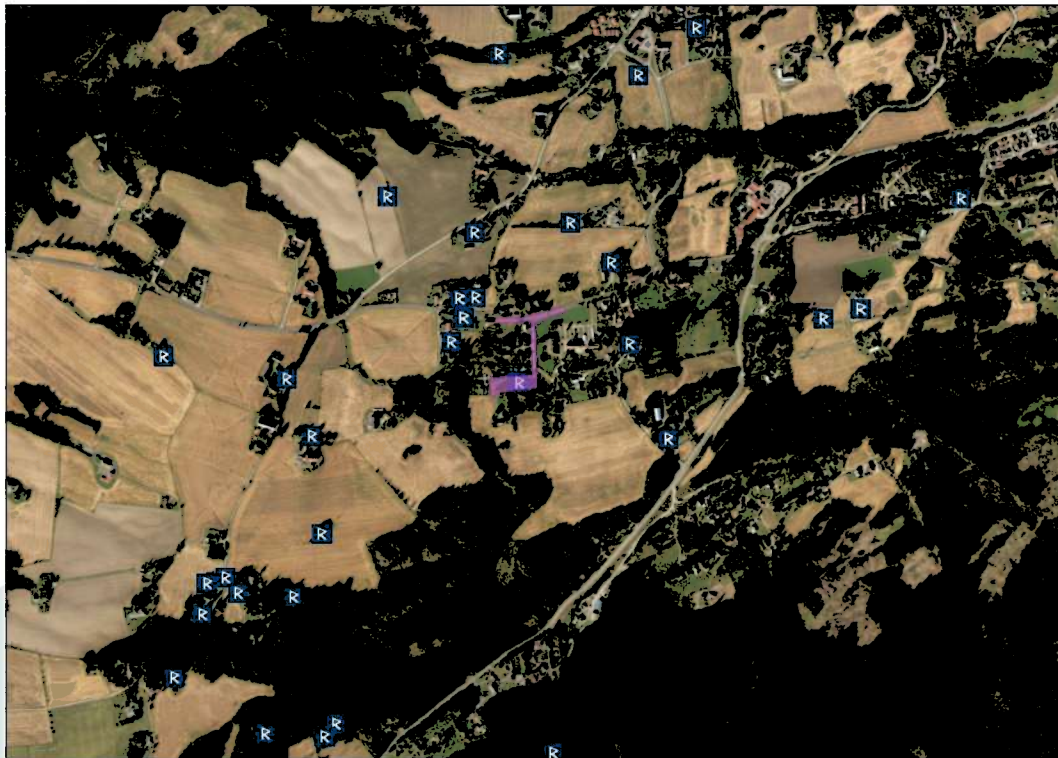

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

Nedre Klekkenhagen

17/13940 – Ringerike Kommune

Saksnavn	Detaljregulering Nedre Klekkenhagen		
Saksnr (ePhorte)	17/13940		
Prosjektnr (økonomi)	170077		
Kommune	Ringerike kommune		
Gårdsnavn	Rognlia		
Gårds- og bruksnummer	Gnr 102 bnr 101 m.fl.		
Tiltakshaver	Sandvold boliger AS		
Adresse	Osloveien 67 3511 Hønefoss		
Registrering utført	18.-24.10.2017	Av	Sølvi Helene Fossøy
Rapport ferdigstilt	01.03.2018	Av	Sølvi Helene Fossøy
Metode	☐ Overflateregistrering ☒ Sjakting ☐ Prøvestikk ☐ Annet		
Kulturminner	Type	IDnr	
Nyregistrerte automatisk fredete kulturminner i planområdet	9 Kokegroper Dyrkingslag	ID 236333 ID 236336	
Faglige konklusjoner	☐ Planen er <u>ikke</u> i konflikt med kulturminner ☒ Planen er i konflikt med automatisk fredete kulturminner ☐ Planen er i konflikt med ikke fredete arkeologiske kulturminner		
Sakstype	☒ Reguleringsplan ☐ Kommunedelplan ☐ Mindre privat tiltak ☐ Større privat tiltak ☐ Landbruksvei ☐ Nydyrking		

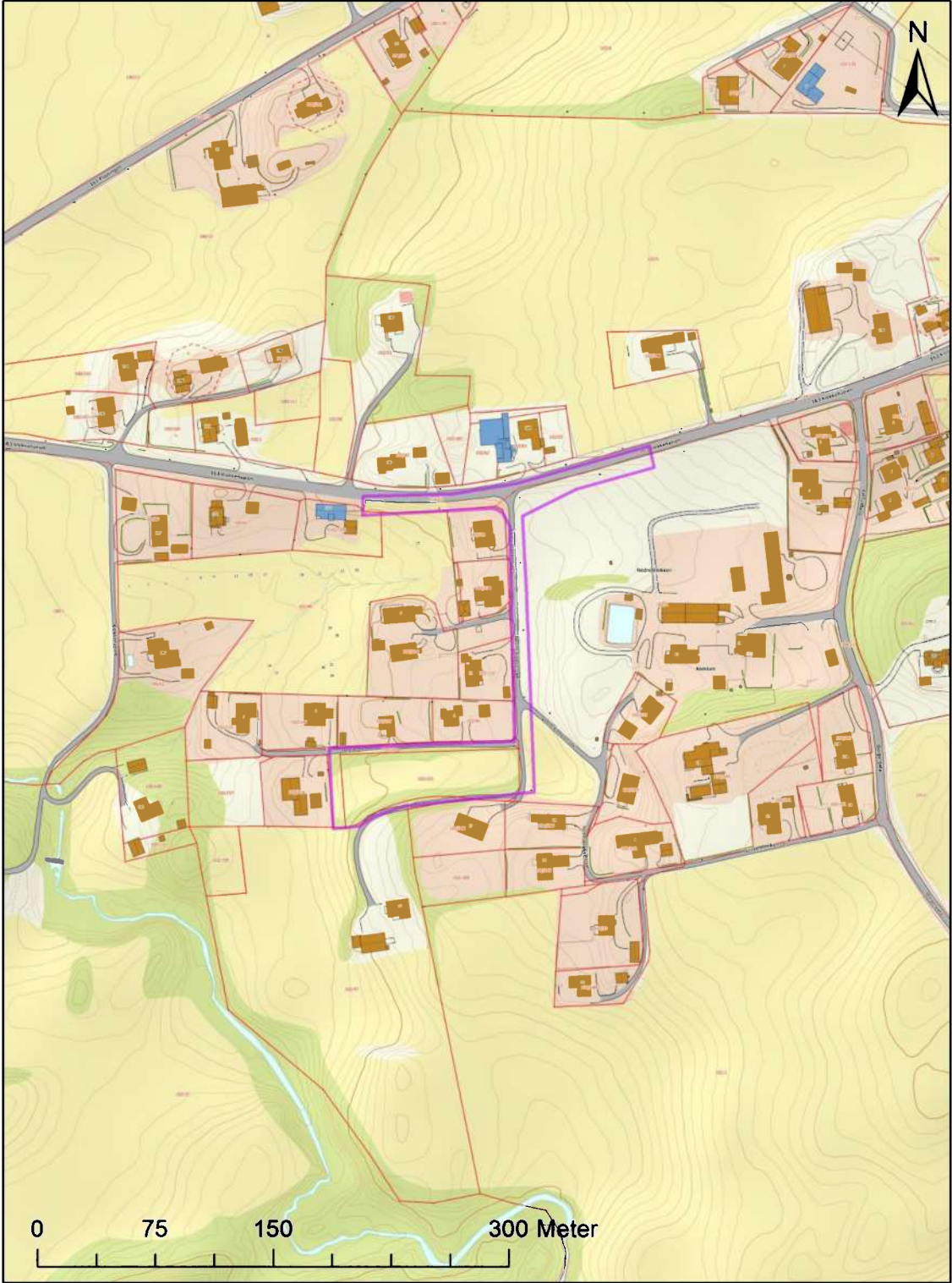
Innhold

SAMMENDRAG.....	5
DELTAKERE OG TIDSROM.....	5
OMRÅDET	5
STRATEGI OG METODE.....	5
REGISTRERINGENS FORLØP OG RESULTATER	8
BESKRIVELSE.....	11
KONKLUSJON.....	15
FOTOLISTE	16
SJAKTELISTE.....	17

Nedre Klekkenhagen

Tegnforklaring

Planområde

Sammendrag

I forbindelse med oppstart av planarbeid for å detaljregulere Nedre Klekkenhagen er det gjennomført en arkeologisk registrering av planområdet. Hensikten med detaljreguleringen er å tilrettelegge for boligutbygging ved utbedring av vei og opparbeidelse av nødvendig infrastruktur. Planområdet er på omtrent 9,1 daa og den arkeologiske undersøkelsen ble utført på gnr 102 bnr 101. I løpet av den arkeologiske undersøkelsen ble det gravd fem sjakter hvor det totalt ble funnet ti automatisk freda kulturminner i form av ni kokegroper (ID 236333) og et dyrkingslag (ID 236336). Dyrkingslaget ble datert til bronsealder mens kokegrop S2-2 ble datert til Romertid.

Deltakere og tidsrom

Den arkeologiske registreringen ble utført over fire dager fra 18 til 24. oktober 2017. Feltarbeidet og rapportskrivning ble gjort av Sølvi Helene Fossøy. I felt ble det brukt 30 timer og på for- og etterarbeidet ble det brukt 22,5 timer.

Området

Planområdet ligger på Klekken, 3 km øst for Hønefoss sentrum og 1,5 km sørvest for Haugsbygd. Området er svært rikt på kulturminner og de eldste nedtegnelsene om gården Klekken er fra 1346 (Oluf Rygh, *Norske gaardnavne*). Like nord for Klekken ligger middelalderkirken Haug kirke og Haugsbygd som har fungert som et sentralsted i jernalder og middelalder. Rundt Klekken er det en høy tetthet av gravfunn og enkelte bosetningsspor. At det ikke er funnet flere bosetningsspor kan skyldes at det er foretatt få arkeologiske registreringer i området. I 2013 ble et område like nord for dagens planområde undersøkt, noe som gav funn av to kokegropfelt (ID 173915 og 173916).

På gården Sætrang vest for planområdet er et av de rikeste funnene i Norge fra romersk jernalder. I en gravhaug utgravd i 1834 ble det funnet en mann og en kvinne, rikt utstyrt med blant annet et praktbelte, halskjede med 900 perler og våpen.

Terrenget er preget av jordbruksland med små boligfelt i et landskap som heller vestover mot Hønefoss. Grunnfjellet på Klekken er en mørk leirskifer og løsmassene består av forvittringsmateriale. Sammenlikner man geologiske kart med riksantikvarens funndatabase www.askeladden.no ser man at de store kulturminnekonsentrasjonene befinner seg i områdene med skifergrunn, ovenfor de store marine avsetningene mot Hønefoss.

Strategi og metode

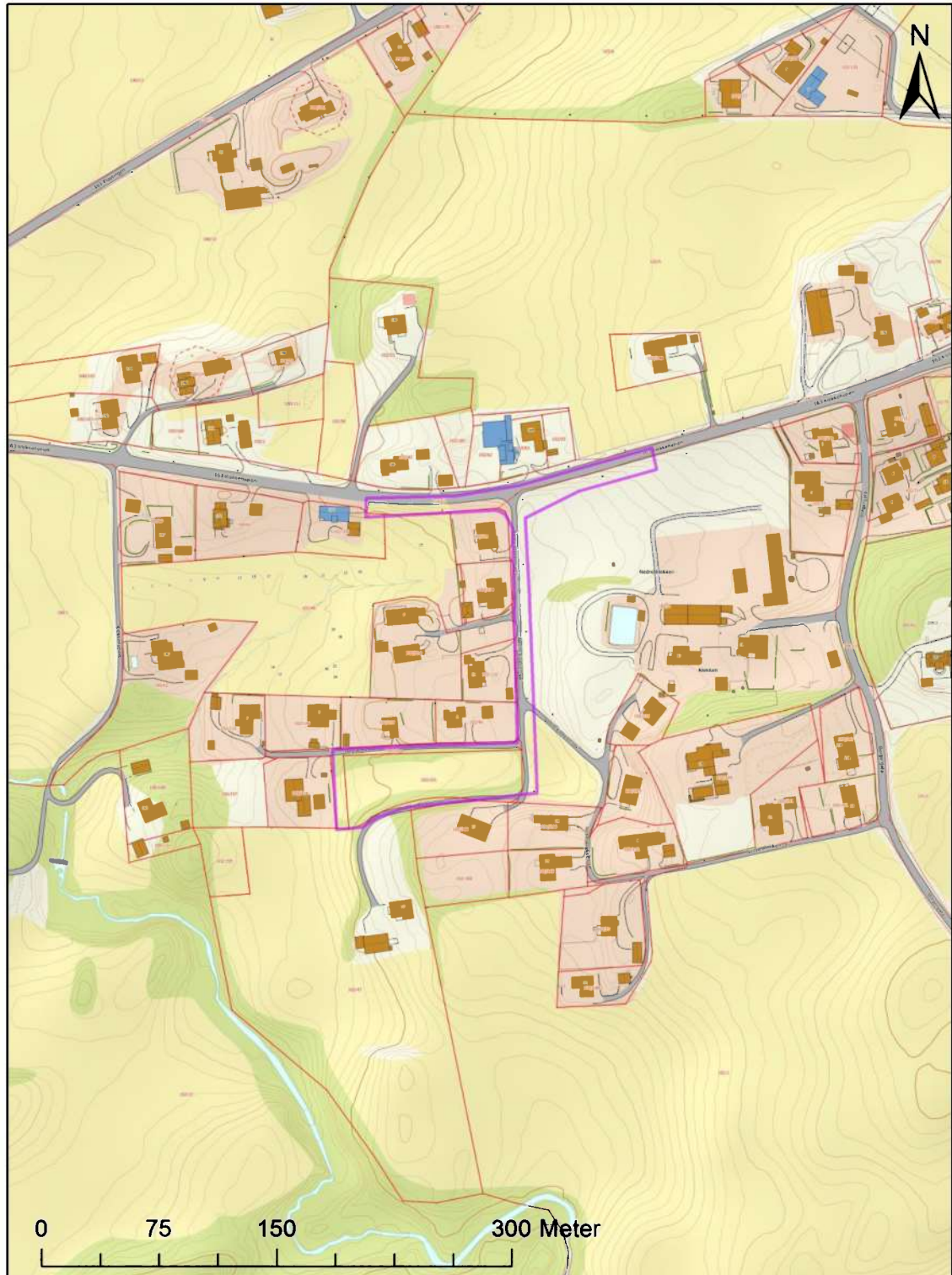
Til arkeologisk registrering i jordbruksområder benyttes maskinell sjakting som undersøkelsesmetode. Da brukes gravemaskin for å fjerne overliggende masser til man treffer naturlig, uberørt undergrunn. Nedgravde kulturminner og intakte kulturlag vil da komme til syne. Massene blir fjernet i striper kalt sjakter i 3 meters bredde. For større områder legges sjaktene med omtrent 10 meter avstand.

Sjakter og eventuelle kulturminner blir beskrevet, fotodokumentert og målt inn med CPOS. Ved funn av kulturminner kan det bli tatt kullprøver for å avklare alder.

Nedre Klekkenhagen

Tegnforklaring

 Planområde

Registreringens forløp og resultater

Planområdet omfatter noen partier langs Klekkenveien og Nedre Klekken vei, samt et smalt jorde mellom Heggstubben og Nedre Klekken vei. Jordet hadde ligget brakt noen år og var svært gjengrodd med høy burot. Under den arkeologiske undersøkelsen i 2013 var det noen uklarheter rundt plangrensa slik at en sjakt ble lagt feil og gravd innenfor dagens planområde. Det ble ikke gjort noen funn i 2013. Det ble tatt hensyn til hvor det alt var gravd en sjakt, så øverst i sjakt 5 kunne man se spor etter sjakta fra 2013. Jordet ligger i et slakt søkk som heller vestover, brattest i den vestre enden. Det ble flere steder påtruffet grunnfjell rett under matjorda. Det ble da gjort et hopp på 5-10 meter før en ny sjakt ble påbegynt. Det var mer fjell lenger vest på jordet.

Det ble prioritert å bare grave på jordet og ikke langs veiene. Langs veiene var det dessuten telefonstolper som hadde gjort arbeidet krevende noe det heller ikke var rom for på budsjettet. Arbeidet ble påbegynt 18. oktober med en 8 tonns gravemaskin. Massene var forholdsvis dype og arbeidet med en så liten gravemaskin gikk derfor tregt. Spesielt da det alt første dagen ble gjort flere funn, var det usikkert om undersøkelsen skulle gå innenfor budsjett. Etter to dager ble imidlertid gravemaskinen byttet ut med en på 15 tonn, og det ble ikke gjort flere funn.

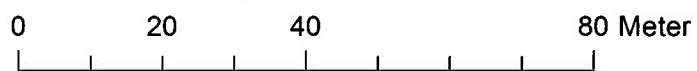
Totalt ble det funnet ni kokegroper og et dyrkingslag. Kokegropene ble funnet i sjakt 2 mens dyrkingslaget var synlig i sjakt 1, 2 og 5. Lengst øst i sjakt 1 ble det funnet en rest av et mørkt lag med en steinsatt grøft i gjennom. Det ble brukt tid på å rense frem strukturen, som til slutt ble avkreftet som nyere tid. Det mørke laget er trolig en rest av dyrkingslaget som har lagt seg nede i et vannsig, og den steinsatte grøfta har i nyere tid blitt gravd ned i det fuktige partiet.

Det ble tatt flere kullprøver av både dyrkingslag og kokegroper. I alt ble det sendt to prøver til datering, en kullprøve fra kokegrop S2-2 (ID 236333) og en fra dyrkingslag L1 (ID 236336).

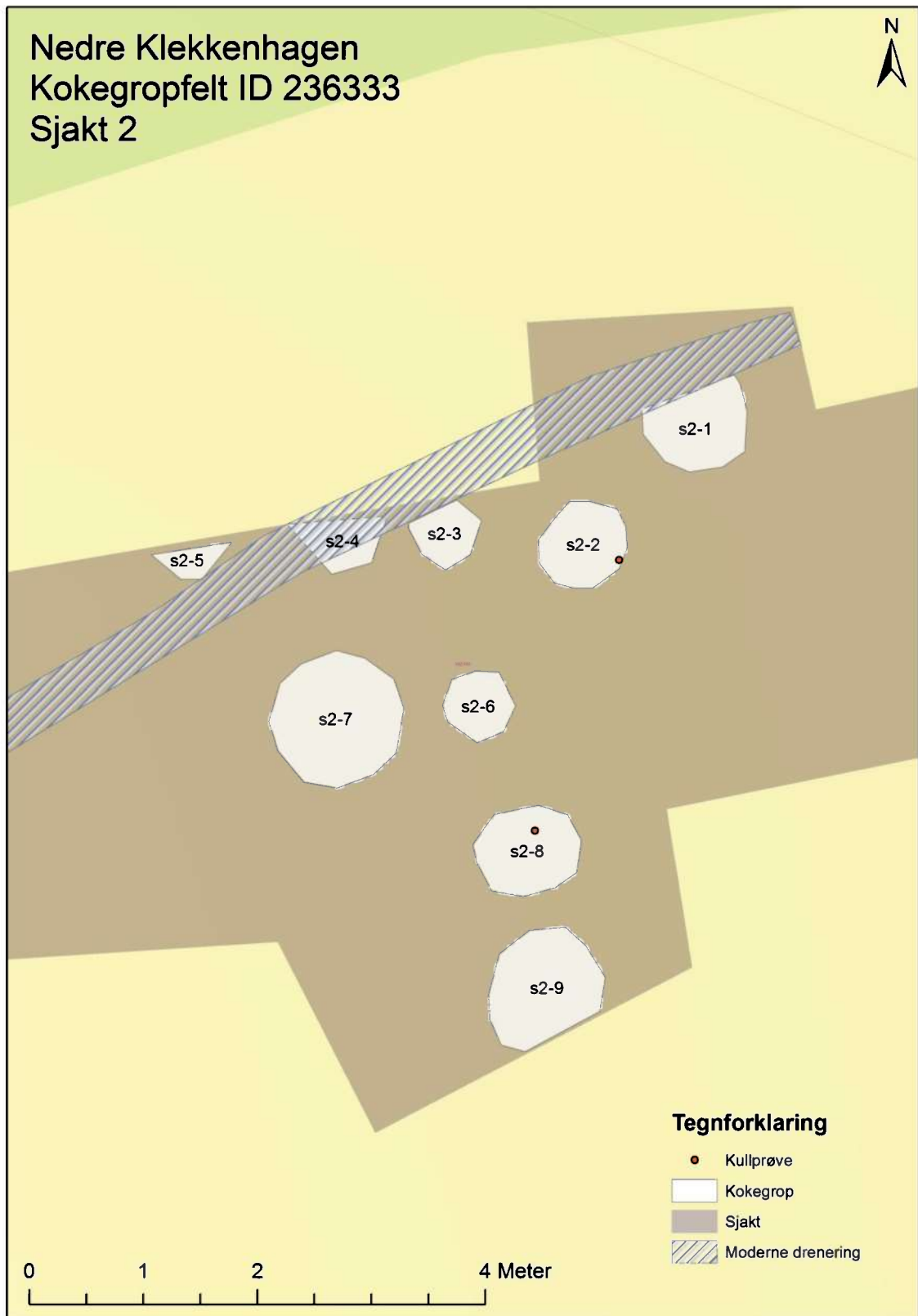
Figur 1. Skiferfjell i vestre enden av sjakt 2, sett mot øst.

Nedre Klekkenhagen

Tegnforklaring

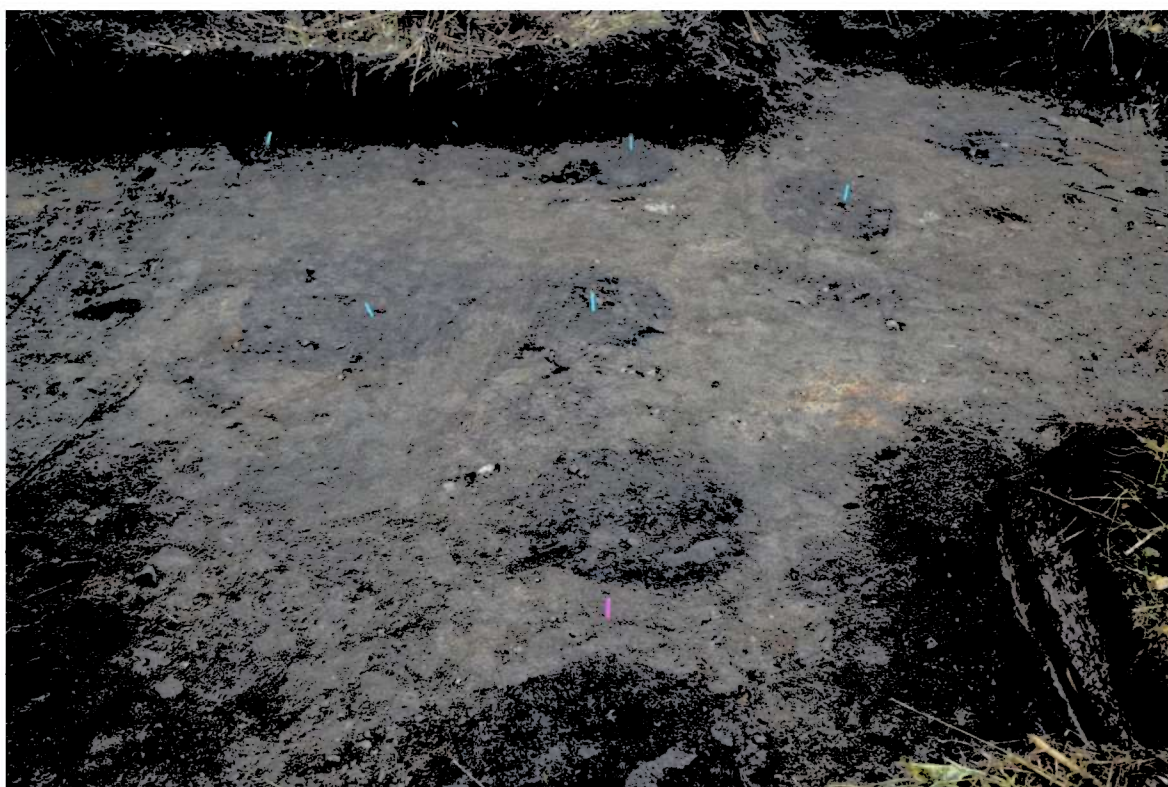
- Planområde
- Sjakter 2013
- Sjakter 2017
- Dyrkingslag ID 236336

Beskrivelse

Kokegropfelt Nedre Klekkenhagan ID 236333

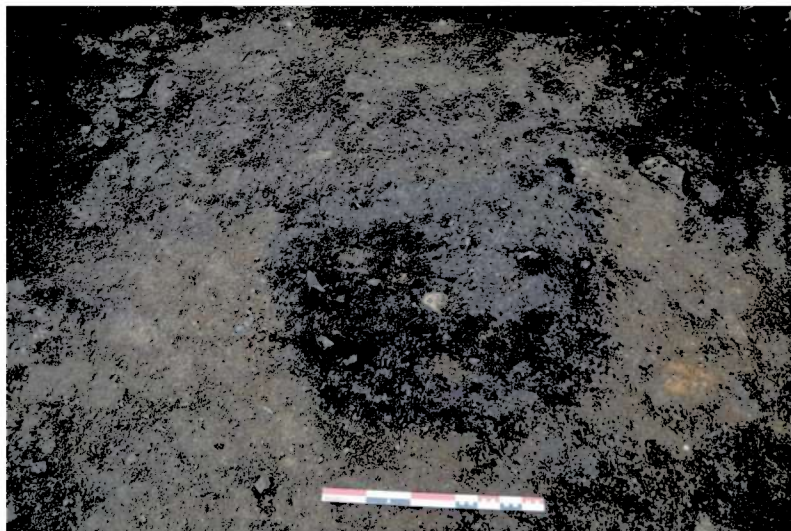
Kokegropfelt på jordet i et slakt søkk på Nedre Klekken. Kokegropfeltet ligger i sjakt 2 mot nordre kant av søkket. Sjakta avdekket ni kokegroper innenfor et område på 6x6 meter. Det er mulig feltet strekker seg noe lenger sør og nord for sjakta. Gjennom fire av kokegropene lengst nord i feltet går en moderne grøft. Kokegropene ligger 35-50 cm dypt, gravd ned i naturlig, grå forvittringsmasse. Over kokegropene er et 10 cm tykt dyrkingslag under matjord. Kokegropene er alle forholdsvis små fra 60-100 cm i diameter. De sirkulære og har lite eller ingen stein i fyllet. Under gravinga av ble det observert mer stein i massen over kokegropene enn ellers i sjaktene. En kullprøve fra S2-2 ble datert til romertid/ tidlig folkevandringstid ((89%) 321 - 428 cal e.Kr., (6%) 258 – 284 cal e.Kr., (0,4%) 290 – 295 cal e.Kr.)

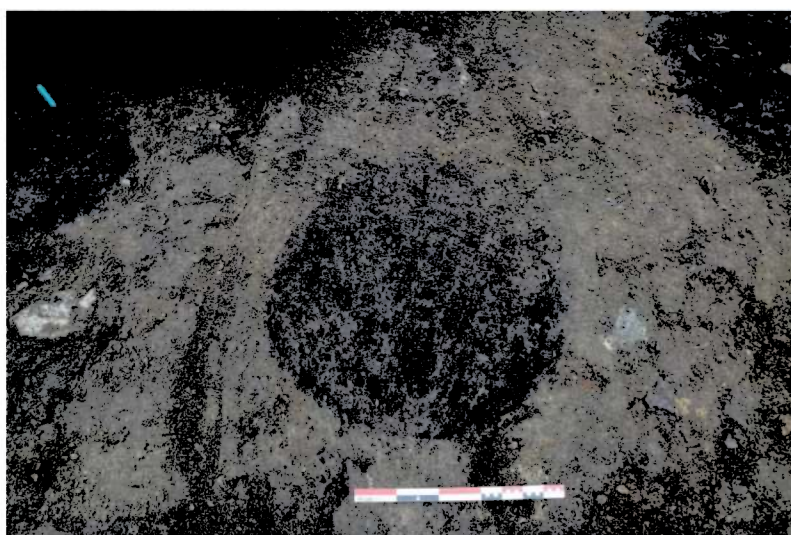
Figur 2. Kokegropfelt ID 236333 sett mot nord. Kokegrop s2-1 er ikke markert og s2-8 og 9 er markert med rosa mellom strukturene.

Kokegrop S2-1, ID 236333-1

Sirkulær kokegrop som er kuttet av en moderne grøft i nordre kant. Fyllet i kokegropa er mørkt brunt med noen få mindre stein. Deler av kokegropas ytterkant har en sort kullrand. Utenom i randen er det ingen tydelige kullkonsentrasjoner. Kokegropa måler 70 cm nord-sør i diameter hvor den er avkuttet av moderne grøft, og 90 cm øst-vest. Kokegropa ligger omtrent 35 cm under markoverflaten.

Kokegrop S2-2, ID 236333-2

Helt sirkulær kokegrop. Den er litt utydlig i nordøstre kant, noe som kan tyde på at det kun er bunnen av kokegropa som er bevart. Kokegropa har brunlig, kullholdig fyllmasse uten stein og med kullrand langs den søndre kanten. Noen steder er det antydning til rødbrent leire langs ytterkanten. I diameter måler kokegropa 75-80 cm og den ligger omtrent 35 cm dypt. En kullprøve S2-2 ble datert til romertid.

Kokegrop S2-3, ID 236333-3

Liten kokegrop som er kuttet av moderne grøft i nordre kant. Fyllet i kokegropa er mørkebrunt uten stein eller klare kullkonsentrasjoner. Langs kokegropas søndre ytterkant er en 5 cm bred kullrand, mens den har noe rødbrent kant i nordøst. Gropa virker noe ujevn i formen. I diameter måler kokegropa 70 cm øst-vest, og 60 cm nord-sør der den er kuttet av moderne grøft. Kokegropa ligger om lag 40 cm under markoverflaten.

Kokegrop S2-4, ID 236333-4

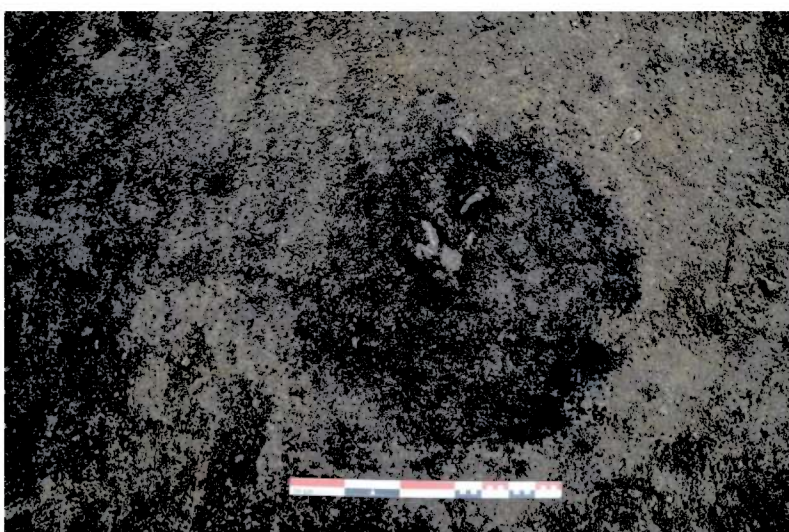
Kokegrop som i stor grad er kuttet av moderne grøft. Bare en skalk på 20x60 cm er bevart sør for grøfta. Grøfta går inn i sjakteprofilen og massivt sort kull kan sees der, noe som kan tyde på at noe mer av kokegropa er bevart utenfor sjakta nord for den moderne grøfta. Fyllet i kokegropa er mørkt brunt, uten stein, men med sort kullrand. Kokegropa ligger omtrent 40 cm under markoverflaten.

Kokegrop S2-5, ID 236333-5

Kokegrop kuttet av grøft i sørlig kant og av sjaktekant i nord. Synlig i plan er 100x30 cm av kokegropa, som fortsetter inn under sjaktekanten. Fyllmassen i kokegropa er mørkt brunt uten klare kullbiter og med en tydelig kullrand langs den synlige ytterkanten. Kokegropa ligger omtrent 50 cm under markoverflaten.

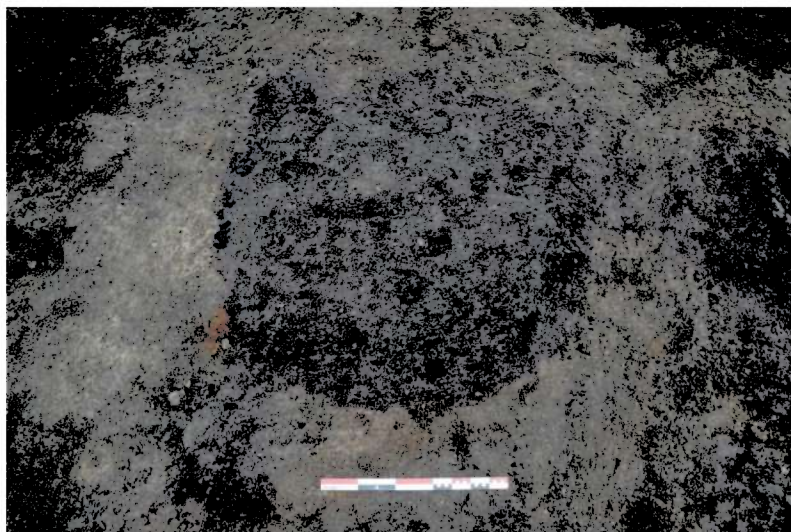
Kokegrop S2-6, ID 236333-6

Liten, sirkulær kokegrop med noe små stein i den nordre halvdelen. Fyllmassen i kokegropa er mørk brun med noe fin grus. Langs kokegropas vestre kant har den en tydelig, tykk kullrand som er mer utydelig rundt resten av strukturen. I diameter måler kokegropa 56-60 cm. Kokegropa ligger omtrent 35 cm dypt.

Kokegrop S2-7, ID 236333-7

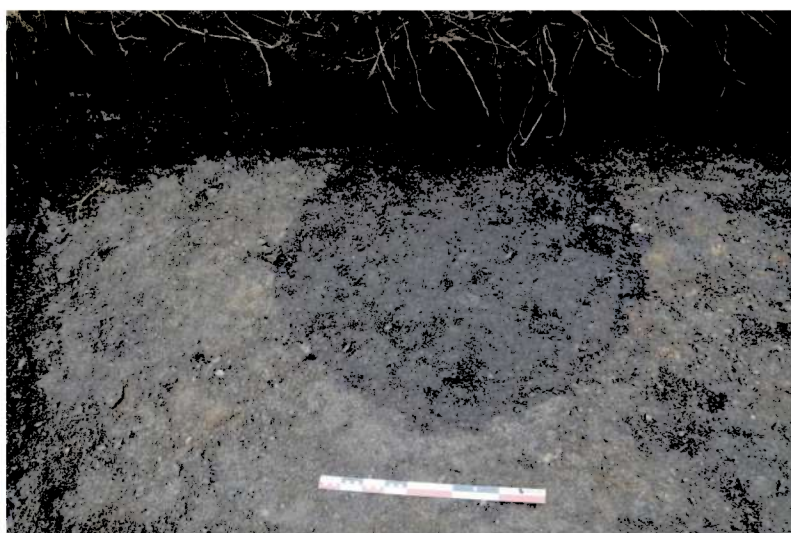
Større, sirkulær kokegrop med noen ujevnheter i nordvestre og sørvestre kant. Kokegropa har kullrand i vestre kant og rødbrent ytterrand i vest og sør. Fyllet i kokegropa er brunlig uten stein. I diameter måler kokegropa 115 cm. Kokegropa ligger omtrent 35 cm dypt.

Kullgrop S2-8, ID 236333-8

Oval kokegrop med mye kull og noen mindre stein. Den har en smal rødbrent rand og mesteparten av kullet ligger ut mot ytterkanten. Ellers er fyllmassen mørk brunt med noen få små stein. I diameter måler kokegropa 90 cm øst-vest, og 75 cm nord-sør. Kokegropa ligger omtrent 35 cm dypt.

Kullgrop S2-9, ID 236333-9

Større sirkulær kokegrop som måler 100 cm i diameter. Kokegropa har rødbrent ytterrand med en kullrand innenfor. Fyllmassen er mørk brun uten stein. Kokegropa ligger omtrent 35 cm under markoverflaten.

Dyrkingslag L1, ID 236336

Dyrkingslag L1 går igjen gjennom sjakt 1, 2 og 5. Dyrkingslaget ligger på et jorde og strekker seg fra Nedre Klekken vei i øst til det stopper mot grunnfjell under matjorda i vest. I nord og sør avgrenses jordet av søkket form og vei. Det gir dyrkingslaget en utstrekning på omtrent 80 x 20m. Dyrkingslaget ligger mellom den brune matjorda over et grått gruslag som er den naturlige undergrunnen. Tykkelsen på dyrkingslaget varierer fra 10-17 cm og det ligger på omtrent 30 cm dybde. Dyrkingslaget ser ut til å være tykkest inn mot midten av søkket. Fargen på laget er distinkt mørkere enn matjorda; det er mørkt, koks-farget med noe rødlet. Massen i laget har litt sand og grus, noe som trolig stammer fra den naturlige undergrunnen. Det ble ikke sett noe kull i jorda, noe som ble bekreftet da jordprøver gav svært lite kull. Vasking av den tørre jordprøven viste at jorda hadde konsistens som minnet om kaffegrut. En prøve fra dyrkingslaget tatt i sjakt 1 ble datert til tidlig bronsealder ((95,4%) 1751 - 1619 f.Kr.).

Figur 3. Dyrkingslag L1, ID 236336, i sjakt 1 sett mot sør.

Konklusjon

Under den arkeologiske registreringen av Nedre Klekkenhagen ble det funnet ti automatisk freda kulturminner: et dyrkingslag ID 236336, og ni kokegroper ID 23633-1-9. Automatisk freda kulturminner har en sikringszone på 5 meter.

DRAMMEN 01.02.2018

Sølvi Helene Fossøy

.....
Feltleder

Fotoliste

Bildnr.	Retning	Beskrivelse	Dato
3908	S	Dyrkingslag 1 i sjakt 1, ID 236336	18.10.17
3909	S	Dyrkingslag 1 i sjakt 1, ID 236336	18.10.17
3910	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	18.10.17
3911	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	18.10.17
3912	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	18.10.17
3913	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	18.10.17
3914	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	18.10.17
3915	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	18.10.17
3916	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	18.10.17
3917	N	Fyllskifte, S1-2 – AVSKREVET	18.10.17
3918	N	Fyllskifte, S1-2 – AVSKREVET	18.10.17
3919	N	Fyllskifte, S1-2 – AVSKREVET	18.10.17
3920	S	Fyllskifte, S1-2, profil - AVSKREVET	18.10.17
3921	S	Fyllskifte, S1-2, profil - AVSKREVET	18.10.17
3922	V	Sjakt 2	19.10.17
3923	Ø	Sjakt 2	19.10.17
3924	N	Sjakt 2	19.10.17
3925	N	Kokegropfelt ID 236333 i sjakt 2	19.10.17
3926	N	Kokegropfelt ID 236333 i sjakt 2	19.10.17
3927	N	Kokegrop S2-1, ID 236333-1	19.10.17
3928	N	Kokegrop S2-1, ID 236333-1	19.10.17
3929	N	Kokegrop S2-2, ID 236333-2	19.10.17
3930	N	Kokegrop S2-2, ID 236333-2	19.10.17
3931	N	Kokegrop S2-3, ID 236333-3	19.10.17
3932	N	Kokegrop S2-3, ID 236333-3	19.10.17
3933	N	Kokegrop S2-4, ID 236333-4	19.10.17
3934	N	Kokegrop S2-4, ID 236333-4	19.10.17
3935	N	Kokegrop S2-5, ID 236333-5	19.10.17
3936	N	Kokegrop S2-5, ID 236333-5	19.10.17
3937	N	Kokegrop S2-5, ID 236333-5	19.10.17
3938	N	Kokegrop S2-6, ID 236333-6	19.10.17
3939	N	Kokegrop S2-6, ID 236333-6	19.10.17
3940	N	Kokegrop S2-7, ID 236333-7	19.10.17
3941	N	Kokegrop S2-7, ID 236333-7	19.10.17
3942	N	Kokegrop S2-7, ID 236333-7	19.10.17
3943	N	Kokegrop S2-8, ID 236333-8	19.10.17
3944	N	Kokegrop S2-8, ID 236333-8	19.10.17
3945	N	Kokegrop S2-9, ID 236333-9	19.10.17
3946	N	Kokegrop S2-9, ID 236333-9	19.10.17
3947	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3948	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3949	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3950	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17

3951	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3952	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3953	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3954	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3955	N	Rest av dyrkingslag med steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3956	V	Profil steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3957	V	Profil steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3958	S	Profil steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3959	S	Profil steinsatt grøft, S1-1 - AVSKREVET	19.10.17
3960	V	Sjakt 5	24.10.17
3961	S	Profil i sjakt 5 med dyrkingslag L1, ID 236336	24.10.17
3962	S	Profil i sjakt 5 med dyrkingslag L1, ID 236336	24.10.17
3963	Ø	Sjakt 5	24.10.17
3964	Ø	Sjakt 5	24.10.17

Sjakteliste

Sjakt 1	Funn	Retning	Dybde
	Dyrkingslag L1, ID 236336	Ø-V	30-50 cm
Brun matjord over et koksbrunt dyrkingslag (L 1, ID 236336) over den naturlige undergrunnen bestående av grå forvitningsmasse. Sjakta ble avsluttet i vestre ende hvor det ble påtruffet skiferfjell. En steinsatt grøft og noen fyllskifter ble undersøkt men avskrevet som nyere tid.			

Sjakt 2	Funn	Retning	Dybde
	Dyrkingslag L1, ID 236336, 9 kokegroper, ID 236333-1-9	Ø-V	30-60 cm
Forvitningsmasser under dyrkingslag (L1, ID 2362336) og matjord. Kokegropfelt med ni kokegroper i østre ende. Avsluttet i vestre ende ved skifergrunn. Sjakta ble utvidet to steder for å avklare kokegroper.			

Sjakt 3	Funn	Retning	Dybde
	0	Ø-V	20 cm
Matjord rett over skiferberg.			

Sjakt 4	Funn	Retning	Dybde
	0	Ø-V	20 cm
Matjord rett over skiferberg.			

Sjakt 5	Funn	Retning	Dybde
	Dyrkingslag L1, ID 236336	Ø-V	50-80 cm
Brun matjord over dyrkingslag (L1, ID 236336) over naturlige, grå forvitningsmasser. Undergrunnen ser noe marmorert ut med mørke årer av dyrkingslaget, noe som trolig skyldes at det har gått et vannsig der. Dyrkingslaget følger gjennom hele sjakta utenom de 10 siste meterne hvor skiferberg ble påtruffet. I den østligste enden kunne nedgravninga etter sjakta lagt i 2013 skimtes i den søndre kanten.			